

Straffekolonien „Port Blair“

på

Andamanerne.¹⁾

Af FR. AD. DE RÖEPSTORFF.

I året 1789 forsøgte det engelsk-ostindiske handels-selskab at benytte Andamanerne til en straffekoloni, men forsøget lykkedes ikke og opgaves helt 1798. Øerne henlå nu uden at påagtes, indtil det indiske oprør udbrød i året 1857. Da besluttede Lord Canning, at Andamanerne igen skulde besættes. En forberedende ekspedition blev sendt derhen under Dr. Mouat, som i et særligt skrift har skildret sit ophold der. Den 10de Marts 1858 kom Dr. WALKER til øerne med de første 200 fanger; men disses tal forøgedes hurtig, og den 12te Juni var der blevet bragt 773 mænd dertil. Det var ingen let opgave, Dr. WALKER havde for sig, thi vanskeligheder ophobede sig på alle sider, og mange farer omgav ham. Han var imid-

---

¹⁾ Nærværende artikel er en del af et foredrag, som er holdt i det Danske Geografiske Selskab og er trykt i dette selskabs meddelelser. Forfatteren har velvillig tilsendt Tidsskriftet den til benyttelse.

lertid energisk og snarrådig og bragte kolonien ud over den første vanskelige tid. Nu have forholdene forandret sig; det kan ikke mere lade sig gøre som den gang, at fanger i hundredvis flygte ind i skoven; ej heller er noget angreb af de vilde længer at frygte; kolonien er fæstnet, og ud af det vanskelige og tvivlsomme foretagende har der udviklet sig en blomstrende straffekoloni, den største i hele verden. Det system, hvorefter der arbejdes, er ikke fuldbåret sprunget ud af nogen pande, men har udviklet sig gradvis efter koloniens tarv; den klarhed og den plan, som nu går igennem enhver befaling henimod et bestemt mål, har ikke altid været tilstede. Fra de tidligere straffekolonier kunde der ikke hentes megen vejledning; thi denne begyndte under helt andre forhold. De evropæiske forbrydere, der sendtes til de avstralske kolonier, hørte til de mest forhærdede, medens det i Port Blair fortrinsvis var mordere, blandt hvem rekrutteringen fandt sted. Dette gør en meget væsentlig forskel; thi mordere ere meget ofte mænd, der ledede af øjeblikkets indskydelse have stillet sig udenfor loven, men ere ellers stræbsomme og afgive gode elementer til at danne en koloni, idet de, når de have en udsigt til at kunne begynde livet forfra og ere løsrevne fra det samfund, der frygter dem, arbejde, ligesom de forhen arbejdede. Et mord er i reglen en enestående handling i et menneskes liv, medens de forbrydere, der fejde imod næstens ejendomsret, jævnlig ere uheldbredelige, fordi tyveriet tit er frugten af et slet ført liv; ved dem har man altså en slet grund at bygge på. Denne straffekoloni var derfor heldig stillet, når hensås til den *slags* fanger, som sendtes dertil; men på den anden side var der også meget uheldige forhold tilstede.

I et tropisk land med et vejrlig så fugtig som Andamanernes, en umådelig frodig plantevækst, en tildels alluvial jordbund, d. v. s. store sumpe, opstå nødvendigvis dødbringende uddunstninger, som ved enhver kolonisation ville kræve store ofre af liv. Man er nødt til at trænge

urskoven tilbage, udtørre sumpene, afsive jordbunden og skaffe sunde, luftige bygninger, godt vand og god kost. Dette sker imidlertid ikke så let som det i almindelighed menes. Skoven kan ikke tændes; de vældige træer må hver for sig overhugges og fældes; derefter må rødderne udgraves og bortskaffes. I urskoven findes vistnok træarter, der afgive udmærket gavntømmer; men for at kunne benytte dette måtte man først indføre en dampsav. En sådan har nu været i fuld gang siden 1866; men dog er den masse, der frembringes på stedet, forsvindende lige overfor behovet i den stadig voksende koloni. Næsten alle bygninger ere derfor opførte af *indført* teaktræ; men denne indførsel har selvfølgelig kostet umådelige summer. Læserne ville af min fortælling let fristes til at tro, at de veje, jeg således har antydnet, vare aldeles selvindlysende og fulgte fra koloniens grundlæggelse; men dette var ingenlunde tilfældet. Tallet af fanger tiltog meget hurtigt, og man måtte have stadig for øje, at flere og flere vilde komme. En stor mængde var til enhver tid syg, og dødeligheden var stor. Hver dag havde nok i sin plage, og det var i mange år ikke muligt at sætte betydelige kræfter tilside for derved at udvikle kolonien.

1865 udnævntes Oberst Ford til koloniens bestyrer. Da han kom, fandt han fangerne og alle andre bosatte i dårlige huse, hastigt og skrøbeligt sammenbyggede af skovmateriale; deres istandsættelse medtog så mange kræfter, at det kun var en dårlig sparsommelighed at beholde sådanne bygninger, især da sygeligheden og dødeligheden var så stor. Han indså straks, at den første betingelse for koloniens fremgang var, at gode bygninger skaffedes tilveje, og gjorde det derfor til sit vigtigste arbejde. For at fremskynde dette udbød han de bygninger, han holdt for fornødne, til licitation, og i løbet af de tre år, han var der, fuldførtes flere bygninger end i de øvrige 17 år af koloniens tilværelse. Til byggepladser valgte han alle højdedragene som de sundeste og lod dem

omhyggelig renselse for underskov; barakkerne hævedes seks eller mindst tre fod fra jorden på pæle. Materialerne blev indført færdige, jernstiverne fra England og tømmeret, savet og numereret, af teaktræ fra Bagindien. En lille flok kinesere indbragtes som tømmere, og den største travlhed udfoldedes. Således skaffedes udmærket husrum til 4250 mandlige og 460 kvindelige arbejdende fanger, samt sygestuer med henholdsvis 470 og 50 senge for de tvende køn. Desuden rejstes barakker til de indfødte tropper og huse til embedsmændene, både civile og militære, alle af teaktræ og efter samme mønster. Denne raske fremgangsmåde har været til stor nytte, thi derved har kolonien i de senere år kunnet få fri hænder til at røre sig. Nogle af disse bygninger blive vel ikke længer beboede og bruges til oplagssteder; men den største del af koloniens indbyggere bor dog den dag idag i oberst Fords bygninger.

Desuden påbegyndte han to store stenbygninger. Den ene var en kaserne, i stil med slottet Windsor, på nordsiden af øen Ross, den anden et fængsel på øen Viper til de værste forbrydere. Begge disse høre nu til koloniens bedste prydelser, men opførelsen varede meget længe og trykkede på kolonien langt ud over oberst Fords tid. Den sandsten, som findes på øerne, egner sig nemlig ikke til at opføre bygninger af, som skulle være varige. Med undtagelse af disse to stenbygninger vare alle oberstens bygninger fuldførte i begyndelsen af 1868, da han med orlov rejste til England. Resultaterne af de gode bygninger og andre sunheds-forholdsregler viste sig vistnok allerede i hans tid; men som det ofte går pionerer, var det dog nærmest andre forbeholdt at nyde frugten af hans arbejde. 1867 gik forholdstallet for dødeligheden, som 1864 havde været $14\frac{2}{3}$ og 1866: $10\frac{1}{8}$ pct., ned under 4 pct. og er aldrig senere steget derover; 1873 var det $1\frac{1}{2}$ og 1875 $3\frac{1}{2}$ pct.

Lægerne, i hvis interesse det var at få de syges tal

formindsket, begyndte nu, da bygningerne vare fuldførte, at trænge på for at få urskoven fældet. I året 1868 blev der truffet forberedelser til at gøre et indhug på urskoven, når den tørre årstid begyndte, og i de tre påfølgende tørre årstider 1868—69, 69—70, 70—71 fik hver stærk mand, som kunde sættes til dette arbejde, en økse i hånden og brugtes til at nedhugge skoven. Dette var dog ingen let sag. Den tætte underskov, som var fuld af torne, sinkede arbejdet, fangerne led overordenlig af dem, og sko måtte forskrives. Når et stykke skov var fældet, var det vanskeligt at trænge videre frem, da der stadig måtte banes ny vej imellem de faldne træer. Den største vanskelighed var dog, at den fældede skov ikke vilde brænde. Det blev derfor besluttet at afhugge alt kvas, underskov og andre let tændelige substanser og at stable stammer og kvas så meget som muligt sammen, hvorved det svære arbejde tilfaldt elefanterne. Den 17de April 1869 var et meget stort areal således forberedt, og da mørke skyr bebudede regnens snare komme, medens der i de tre måneder forinden ingen regn havde været, blev det pålagt at sætte ild på disse stabler. Dette skete da ved solnedgang og samtidig på flere hundrede steder. Hvide og mørke røg-søjler hævede sig op, indtil flammerne brød frem, og mod den mørke himmel tegnede sig skarpt de hist og her stående, allerede udgåede træer, som man ikke turde fælde. De slyngplanter, der forbandt dem med jorden, forplantede ilden opad stammerne. En time efter, at ilden var tændt, red jeg igennem det brændende distrikt og et mere storartet syn har jeg aldrig set. Det knagede og bragede, som om det var en valplads. Hist og her sås mørke skikkelser at sno sig imellem de brændende hobe; det var de mænd, der skulde vedligeholde ilden. Hele himlen så ud, som om den var glødende, og forbisejlede skibe have let kunnet tage bålet for en virksom vulkan. I tre dage brændte det. På samme måde blev der ryddet i de to påfølgende år, og det var sandelig et hårdt arbejde;

men det værste stod endnu tilbage nemlig at rønsse det areal, hvor den fældede og afbrændte skov havde stået. Det kunde nemlig ilden alene ikke gøre. Vel vare mange af de kæmpestore træer brændte til den sidste splint, så at der kun var en hob hvid aske tilbage; men mange sorte uhyggelige skikkelser dækkede endnu jorden i alle retninger, og de umådelige rødder vare ikke tagne op. Da regntiden forestod, kunde man intet gøre i den retning men nøjedes med at så agurker, græskar og andre urter for at afhjælpe et stort savn; thi det ryddede areal havde hidtil været altfor indskrænket til at kunne yde en tilstrækkelig forsyning af planteføde til fangerne og soldaterne. Men allerede 1871 fandt man det nødvendig at holde inde med fældning af urskov efter stor målestok; thi krat hævdede sig på alle sider, og man måtte derfor gå samme vej tilbage skridt for skridt.

Samme år sendtes til kolonien en mand, som fremkaldte en systemforandring i dens styrelse. Under den første tids kamp for at holde alt gående såvel som under den travle byggeperiode og under krigen imod skovene havde disciplinen ikke ydt tilstrækkelig opmærksomhed og var bleven meget slap. General *D. M. Stewart* blev derfor udnævnt til guvernør og sendtes ud med magt over liv og død. Han indså straks, at en radikal forandring var nødvendig for at hævde disciplinen, men tillige, at med de elementer, der fandtes, vilde det ikke gå an på en gang at omskifte det mindre strenge forhold med det, han selv ønskede indført. Han tog sig derfor tid til at trænge ind i forholdene og sikrede sig efter forhandling med vicekongen dennes understøttelse til sine reformer. Jarl *MAYO*, Indiens virksomme styrer, havde fra sit første år derude (1869) haft sin opmærksomhed henvendt på Port Blair. Oprindelig var det de store omkostninger, der tiltrak sig hans opmærksomhed, men disse skyldtes for største delen oberst *Fords* storartede byggeforetagender. Han ønskede at bringe kolonien til, at den kunde dække sine udgifter;

men jo mere han gjorde sig bekendt med forholdene, desto mere indså han, at dette måtte træde i anden række, fordi kolonien var af overordenlig vigtighed for Indien som deportationssted. Han aftalte derfor med general Stewart, at han selv vilde besøge stedet og med ham lægge en plan til koloniens fremtidige udvikling. Hos fangerne vakte rygtet herom store forhåbninger, thi hvor gammel, svag og ussel en livsfange end bliver, udslukkes i hans hjerte dog aldrig håbet om at genvinde friheden; hvor meget mindre da ikke hos de unge og kraftige, hvem livet endnu kan byde meget. Enhver håbede, at de frigivelser, som rimeligvis vilde finde sted, også måtte omfatte ham selv. Det glade budskab gik igennem hele kolonien fra mand til mand, og med længsel imødesås vicekongens komme.

I de første dage af Februar 1872 kom denne virkelig, ledsaget af Lady Mayo og et talrig følge af damer og herrer. Der blev straks lagt en plan for at tiden kunde benyttes på bedste måde; thi kun tre dage kunde afses til dette besøg. Den første dag brugtes til at se øerne Ross og Viper. Overalt, hvor vicekongen skulde komme, var der truffet de strengeste forholdsregler. Ingen fange fik tilladelse til at nærme sig ham; vagter vare opstillede overalt, og engelske sømænd omgav ham. Vicekongen var henrykt over, hvad han så, og sagde, at nu, da han havde set stedet, kunde han bedre forstå alt. Da dagværket var til ende, gik selskabet i bådene og blev fra Viper ø bugseret op ad havnen for at gå ombord i skibene, hvor der skulde være taffel. På vejen sås den nedgående sol lægge sig om Mount Harriett, det højeste punkt i nærheden, og da der endnu fattedes en time i spisetiden, fik Lord Mayo lyst til at gøre en tur derop. General Stewart bad ham om at opsætte det til næste morgen, fordi intet var gjort rede; men han lod sig ikke overtale. De landede ved foden af bjerget (1080' højt) ved Hopetown station. Der var kun en hest på stedet; denne fik Lord Mayo, og han

red straks op ad bjerget. Opgangen var temmelig stejl, og følget kunde ikke gå så hurtig, som han red. Han nåede derfor toppen et kvarter førend de andre. Under opstigningen modtog han flere ansøgninger fra fanger, der greb lejligheden, da de så vicekongen alene, til at overrække ham deres papirer. Da hans ledsagere forpustede kom op ad bakken, fandt de ham siddende i verandaen, med et glas frisk mælk, som en fange havde budt ham. Han var henrykt over udsigten og erklærede, at den var en af de dejligste, han havde set; den mindede ham om en bestemt udsigt fra hans fædrene ø, Ireland. Han sagde, at disse øer lignede et paradys, og at han vilde gøre alt, hvad der stod i hans magt, for at hjælpe kolonien frem. Mørket begyndte imidlertid at falde på, og man måtte tænke på hjemfarten. Med fakler begyndte nedstigningen, og Lord Mayo gik ned med sit følge. Da de nåede broen, hvor båden lå, og som han i halvmørket stod omgivet af de engelske matroser, alle sine officerer og de tilkaldte soldater, styrtede en fange, der havde skjult sig iblandt nogle stene, pludselig frem og gjorde i et øjeblik ende på jarlens virksomme liv og standsede således et hjerte, som slog varmt for Indien og for fangerne.

Dette sørgelige mord bragte i den nærmest påfølgende tid straffekolonien tilstand på dagsordenen, og general Stewart fik sin magt udvidet. Det var et stort held, at en så rolig, retfærdig og kyndig mand var sat over fangerne; thi han lod sig hverken lede af bitre følelser eller øjeblikkelige indskydelser. Han indså, at kun den vil arbejde med en god vilie, som har håbet om at kunne forbedre sin stilling. Derfor er det i den af ham foreskrevne ordning stadig holdt fangen for øje, at hans kår kunne forbedres, om han selv vil, og det hjælper i de fleste tilfælde til, at han virkelig vil.

Fangerne, hvis tal 1878 er steget til næsten 10000, ere indelte i 3 klasser, der hver omfatter flere underafdelinger. I 3die klasse tilbringer fangen fire år. I det

første holdes han i lænker, og hans mad bliver kogt af braminer; men dette er for hinduen et stort afsavn, thi efter sin religion og sit lands skik bør han selv koge sin mad. Har han i det første år fået nogen straf, forlænges hans prøveår, men er det vel overstået, får han sine kokekar og fritages for lænkerne. I *disse fire år* bliver fangen brugt til de hårdeste arbejder og får ikke lov til at have nogen bifortjeneste. Det er en streng tid, og i denne hændes det stundom, at en enkelt bliver ked af livet og ender det ved egen hånd eller øver vold imod opsynsbetjentene; men i de fleste tilfælde bestå de prøverne tilfredsstillende og forfremmes til 2den klasse. I denne forbliver fangen i 6 år. I *de første tre år* får han 1 kr. 35 øre om måneden i lommepege og kan ansættes ved mindre poster i barakkerne eller fængslet, eller også bruges i håndværkerkorpset, hvor han i reglen får særlig betaling for godt udført arbejde. I *de sidste tre år* i anden klasse, altså efter syv års transportation, forhøjes mandens lommepege til 1 kr. 80 øre om måneden, og han kan nu ansættes som opsynsmand eller blive privat tjener, samt bruges på alle andre måder, hvor han endnu ikke er sin egen herre. *Efter 10 års tjeneste kan* fangen oprykkes i 1ste klasse, og i denne kan han opnå betinget frihed, d. v. s. han får lov til at drive et håndværk og nyder selv hele fortjensten af sit arbejde, eller han forbliver i regeringens tjeneste men kan da få sin løn forhøjet. Også kan han få tilladelse til at lade sin familie komme til sig eller ægte en kvindelig fange. Men kun livsfanger kunne forfremmes til 1ste klasse.

1876 vare de mandlige fanger i 1ste klasse fordelt i følgende næringsveje: agerdyrkere 615, kvægholdere 65, handlende 106, tjenestofolk 147, i andre næringsveje såsom barber, skomager, tømmersmand, smed, sukkerbager, fisker, kulsvier, vandbærer, daglejer, og mange andre, tilsammen 180. Kvinder af samme klasse, som antoges at blive

underholdte af deres ægtemænd, vare 500. — I det hele 1613 af begge køn.

En agerdyrker får så megen jord til leje af regeringen, som han har nødvendig for at underholde sig og sin familie, og dette er ansat til $2\frac{1}{2}$ engelske acres eller 1 td. 7 skpr. land. Af dette areal udredes i årlig åfgift af alluvial land 12 kroner og af bakkeland 6 kroner. Kvægholdere udrede i græsningsafgift årlig 3 kr. 60 øre for hvert hoved og blive ofte velhavende. For nogle år siden blev en fange frigiven, som i 7 år ved handel havde tjent 90000 kr., altså en hel formue.

Endelig er der stillet fangen i udsigt *efter 20 års ophold*, at hans opførelse i kolonien vil blive taget i betragtning, og hvis den har været mønsterværdig, og hvis myndighederne i hans hjemsted ikke modsætter sig det, vil han få sin frihed. Læserne se, hvorledes manden på hvert trin, i begyndelsen langsomt men senere hurtigere, kan forbedre sine kår, hvis han skikker sig vel. De fleste fanger skifte helt natur i tyve år; det slette selskab, i hvilket de forhen færdedes, er i de fleste tilfælde ikke mere tilstede, og de have nu mere øje for at tilbringe deres gamle dage roligt. De fleste kunne endog samle sig penge og altså købe sig land i deres hjemstavn.

Den klasseinddeling, der blev indført i året 1872, er meget strengere end den oprindelige. I de tider, da sygdom og dødelighed gjorde fangens liv meget usselt og usikkert, blev det anset for rigtigt at give ham løn istedenfor rationer. Den laveste løn sættes til 22 øre om dagen, hvilket er højt for en arbejder i Indien; meningen dermed var, at fangen skulde sættes istand til at købe sig en og anden lækkerbidsken og måske forbedre sin helbred derved. Det fandtes imidlertid at være meget uheldigt; thi mange sultede sig selv for at lægge penge til side, mangfoldige tilfælde af tyveri indtraf, ja selv mord, og allerede 1869 forandredes dette. Der blev da indført det såkaldte „Straits Settlement-system“, som tidligere var

blevet brugt i Pulo Penang, med fuld ration og penge; men for ikke at forurette dem, der allerede havde løn og ikke fik kost, fik de fanger, der alene fik løn, tilladelse til at beholde denne. Da general STEWART 1872 indførte sine reformer, tillod han de gamle fanger at blive i de klasser, hvori de vare; kun de ny, der kom til kolonien, eller de, der forfremmedes eller nedsattes, skulde behandles efter det ny system. Følgen var, at endnu ere alle tre systemer i brug, men den vanskelighed, dette medfører, aftager efterhånden, som de gamle fanger gå bort.

At kvindelige fanger måtte bringes til kolonien, indsås allerede tidlig, og forholdstallet blev sat til 10 pct.; det har i de sidste år været omtrent 13 pct. (1876 — 1010 af 8857). Dog udgør efter min mening de kvindelige fanger et af de svageste punkter ved koloniens ordning. Der opvokser nu en mængde børn, hvis forældre ikke kunne eller ville opdrage dem til nyttige medlemmer af samfundet. Det bliver et fremtidsspørgsmål, endskønt det for længe siden burde have været afgjort, hvad der skal gøres med disse fri børn af ufri forældre. Land kunne de ikke besidde, og det er tvivlsomt, om de bør oplæres i en straffekolonis ufri luft, eller om man på den anden side har ret til at fjerne dem fra forældre, som staten erkender for lovlig gifte. Også er det tit vanskelig at afgøre, hvis hustru en kvinde egenlig er. Et hindu-ægteskab kan nemlig efter deres relegion ikke opløses; men loven siger, at transportation er skilsmissegrund, og endskønt hendes mand i hjemmet vedbliver at regne hende for sin hustru, tillader staten hende dog at gifte sig påny i Port Blair. Bliver hendes ny mand fri og forlader kolonien, kan hun endog gifte sig for tredje gang.

Til Andamanerne sendes folk fra alle britiske besiddelser i Indien, og der er vel derfor intet sted i verden, hvor flere orientalske *nationaliteter* ere repræsenterede. Som de talrigste i dette virvar kunne nævnes de svagtbyggede, kvindagtige Bengalere, de mørke og spinkle, men stærke

og arbejdsomme Tamuler og Telinger, de noget lysere Hindustanere, de store kraftige Pansjaber, Pathaner og Sikher, de lyse og smukke Kasjmierer, de praktiske, smukt tatoverede Birmanere; men der findes endnu mange andre Santaler, Koler, Guzerater, Siamesere, Malajer, Kinesere, Afganere, Arabere, Negre, o. s. v. Også enkelte Evropæere sendes hertil og bruges til opsynsmænd eller skrivere. Det vil lettelig forstås, at hvis hver folk talte sit sprog, vilde den babyloniske forvirring fornys. Det er derfor påbudt, at alle skulle tale hindustansk; thi det er forretningssproget.

Efter *trosbekendelsen* inddeltes fangerne d. 31. Decbr. 1875 på følgende måde: Hinduer, mænd 5038, kvinder 653; Muselmænd, mænd 2089, kvinder 301; Buddhister, mænd 71, kvinder 7; Kristne, mænd 23, kvinder 2. Denne opgivelse er meget ufuldstændig; thi alle, der ikke kunde henføres under en af de fire klasser, ere gjorte til Hindu-Parier. Iblandt Muselmænd er der ikke skelnet imellem Sjiiter og Sunniter, og Hinduerne omfatte en uendelighed af kaster, ligefra Braminer til den usleste Bhangi, hvorhos provinsielle ejendommeligheder dele dem i endnu flere skarpt adskilte klasser. Denne mangfoldighed af folkeslag og trosuligheder gør det let at bryde modstandskraften. Hinduer og muselmænd blandes derfor omhyggelig sammen, og de afvigende sæder og religiøse fordomme gøre sig altid gældende imellem dem.

Der er to forskellige *forplejninger*, enten med ris eller med hvede; i reglen forlange fangerne fra Madras og Bengalen den første, de andre derimod hvede. En fuld ration består af 1 pd. 16 lod ris eller 1 pd. 8 lod hvedemel, desuden 8 lod dhall (ærter), 2 lod smeltet smør, 2 lod salt, 1 lod kryderi, 1 lod tamarind, 10 lod grønsager samt hveranden dag 10 lod fisk og 12 lod tykmælk. Denne ration tildeles dem, der have hårdt arbejde og ingen løn få, og den er fuldkommen tilstrækkelig. De mænd, der arbejde i sumpene, få desuden $\frac{1}{2}$ flaske sød mælk om dagen, hvilket

er et godt præservativ imod forkølelser. 1876 uddeltes på denne måde 16638 flasker mælk.

Klædningen leveres arbejderne og består årlig af to trøjer, to stykker lændetøj (dhoti) og en turban, alt af hvidt bomuldstøj, samt et uldent tæppe.

De arbejdende fanger *indkvarteres* i store luftige træbarakker, som ere hævede fra jorden på pæle; for enhver fange beregnes 36 □ fods overflade. Den store regnmængde, den lette klædedragt og arbejdets beskaffenhed påvirker unegtelig helbredstilstanden, og der er megen sygdom. Når alligevel dødelighedbrøken er så lille, beviser det, at der sørges godt for fangerne.

1875 bleve 16859 *sygdomstilfælde* behandlede i hospitalerne (262 med dødelig udgang), hvoraf 9780 vare koldfebre (deraf døde 28), 1428 legemsbeskadigelser (17 døde) og 1438 ondartede bylder (25 døde); den sygdom, der krævede de fleste ofre i forhold til tilfældene, var lunge-svindsot: 87 (31 døde).

Til *koloniens beskyttelse* findes to kompagnier engelske fod-soldater og et regiment Madras sepoyer, samt en politistyrke, der stå under de civile myndigheder. Tropperne have aldeles intet med fangerne at skaffe, og der gøres alt for at hindre, at noget samkvem finder sted.

Fangerne regeres af den *civile administration*, men de forvalte sig selv. Det vil sige, der er ingen fri opsynsmænd, og alt det underordnede tilsyn er overgivet til ældre og pålidelige fanger. Det er denne indbyrdes kontrol, der for en stor del er skyld i, at kolonien har udviklet sig så godt, i det der blandt de transporterede findes langt bedre og pålideligere elementer end mellem de slet lønnede bestillingsmænd i Indien.

Den *overordnede styrelse* er nedlagt i én mands hænder, en militær, som fører titel af Chief Kommissioner og Superintendent, og til hans stab høre ti embedsmænd, der have den udøvende og dømmende administration fordelt imellem sig. Deres pligter ere mangeartede, idet de have tilsyn

med alle arbejder, med disciplinen og forplejningen, samt med de vilde o. s. v.

Et særligt *forplejningsvæsen* sørger for tilvejebringelsen, opbevarelsen og fordelingen af provisioner til 10—11000 munde daglig: thi det forsyner både militæret, embedsmændene, fangerne og tildels også de vilde; på stedet avles nemlig ikke tilstrækkelig korn til så mange.

Oberst FORD efterlod kun det nødvendige land ryddet rundt om sine bygninger, men siden er koloniens *materielle udvikling* gået stærkt fremad. Meget bakkeland er blevet ryddet og bruges til kaffe- og sukkerplantager, til haver og til græsning, og desuden ere store arealer af sumpene inddæmmede og forvandlede til rismarker. De fleste kyster ere tilplantede med tusinder af kokustrær, og gode landeveje gennemskære kolonien i alle retninger. Der findes teglbrænderier, stenbrud, saltværk, dampsavmølle og andre industrielle etablissementer, og en rejsende, som ikke vidste det, vilde med vanskelighed kunne slutte sig til, at dette smukke venlige sted er en straffekoloni med 10000 fanger under meget streng disciplin.

De *omkostninger*, der ere forbundne med hver fanges underhold, vare i gennemsnit i året 1875—76: rationer 88, 20 kr., klædning 7,91, administration 46,24, politi 67,24, hospitaler 12,30, andre udgifter 32,41, tilsammen 254,30 kr. Over 250 kroner kunde synes en stor sum, især når man tager i betragtning, at en mængde fanger, istedenfor at koste staten noget, underholder sig selv og betaler betydelige afgifter, og at udgifterne til tropperne ikke ere regnede med deri. Man kunde derfor spørge om, hvad der vindes ved en så kostbar institution, da det samme kunde opnås ved at holde disse mænd i fængsler i deres hjemstavn. Svaret er, at dels vilde det da være nødvendig at opføre ny fængsler, dels er der mange forbrydere, som det er klogt at fjærne fra deres hjem, således politiske forbrydere og landevejsrøvere; men især gør hensynet til fangerne selv transportationen ønskelig. Thi derved undgås den umenne-

skelige straf af livsvarig indespærring, og ligeledes den fare, der kan følge af, at en mand for tidlig vender tilbage fra fængslet til samfundet (hvad der ofte klages over ligeoverfor de løsladte „ticket-of-leave“ folk). Her ere fangerne ikke indmurede ligesom vilde dyr; vel ere de om natten lukkede inde, men det er kun trætræmmes, der holde dem indsluttede, og det er altså ikke, fordi de ikke kunne undslippe, at de roligt blive. De arbejde om dagen ude i den fri luft, hvor fuglenes sang, skoven og solens stråler opmuntre dem. Dernæst har fangen på ethvert trin det håb stillet sig for øje, at han, hvis han vil opføre sig vel og arbejde, efter et vist tidsrum bliver forfremmet. Den nylig hidkomne ser, hvor godt de ældre fanger have det, ser dem færdes i deres egne haver; han hører nyheder fra yderverdenen, kan spøge og le. Denne behandlingsmåde, hvor regelret brug af tiden, hårdt arbejde og ubetinget lydighed fra den første dag pålægges sammen med langt større frihed, end nogetsomhelst fængsel kan byde, medfører, at manden i regelen gør sin pligt og bevarer sit gode humør. Han får smag for arbejde, og meget ofte forvandles den farlige forbryder til en nyttig borger. Udgifternes størrelse må derfor blive et underordnet hensyn. I dette tilfælde anser jeg dem endog for meget moderate. Det må dog indrømmes, at straffesystemets gode virkninger ikke altid indtræde. På nogle bløde, frygtsomme karakterer har ulykken at blive skilt fra de kære og fra hjemmet, at sendes over „det sorte vand“ (kali pani), som Hinduen bærer rædsel for, og at blive tvungen til hårdt arbejde den virkning, at de tabe modet. De forsøge derfor at løbe bort, skønt de af ældre kammerater høre, at intet opnås derved, og forsvinde for en tid i urskoven. Andre ere fuldstændig fordærvede og leve kun for den dag idag; de rapse eller vække optøjer, og straf har ingen anden virkning på dem, end at gøre dem bitre i sindet; de tro, at alles hånd er hævet imod dem, og indse ikke, at det er dem selv, der bære skylden. De forbedres ikke; de gå fra straf til straf og søge gerne

hospitalerne i håb om at kunne narre lægen. En sådan mand giver mere bryderi end 100 fanger, der opføre sig vel; han gør straffe- og sygelister utroværdige og ender i reglen med at tilbringe sin meste tid i oberst FORDS fængsel på Viper. Sådanne tilfælde ere dog heldigvis meget sjældne.

På grund af naturforholdene er der kun fare ved *rømninger*, når de ske ad søvejen. Det hænder undertiden, at nogle fanger ikke findes ved mønstringen om aftenen. Der tændes da blålys på deres station, et lys for hver, som er rømt, og disse signaler gentages fra alle højderne, og fem minutter efter vides det på alle stationer, både hvor mange der ere rømte og hvorfra. Dette er af vigtighed, thi stundom have landsmænd på forskellige stationer på en eller anden måde truffet aftale om at rømme til samme tid. Vagterne træde da under våben, adgangen til skovene besættes, og ved alle landingspladser tælles bådene. Er natten hengået rolig, overlades de bortløbne til deres skæbne. De vilde ere alt fra den tidlige morgen ude for at spore dem op, og der er kun levnet tre muligheder for flygtingerne, at fanges af de vilde, at forvilde sig i skoven og dø, eller at søge tilbage til en koloni og selv melde sig, når hunger og feber knuge dem. Vel kunne stærke og dristige fanger underholde sig nogen tid med at vandre fra sted til sted, men også de henfalde tilsidst under en af de tre muligheder. For tre år siden indtraf dog et alvorligt tilfælde; 50 ny fanger, bjergfolk fra Indiens nordgrænse, vare forblevne samlede på én station. De besluttede at flygte og at forsvare friheden med livet. Kl. 8 om aftenen, da fangerne taltes, savnedes de; der blev slået allarm; det opdagedes, at de havde gjort indbrud og stjålet øksker. Tilfældig var en embedsmand i nærheden. Han red straks hen til en kaserne, fik soldaterne under våben, dannede en kordon og fangede omtrent halvdelen. Resten var allerede udenfor kjæden og holdt i flere dage kolonien i skræk ved deres indbrud snart hist snart her, hvorfor der tilsidst udsendtes politi for at hjælpe de

vilde. I tre dage fulgtes flygtningernes spor, og efter en hårdnakket kamp blev 7 dræbt og alle de andre sårede og fangne.

I tidligere tid hændtes det undertiden, at fangerne trods alle forholdsregler flygtede tilsøs i både, og når man betænker, at henved 150 både færdes hver dag på havnen, roede af fanger, vil det heller ikke undre. I de senere år er dog intet sådant tilfælde indtruffet. Derimod fandt en mærkelig flugt sted for nogle år siden. To fanger undløb i skoven. Ved stranden fandt de en træstamme, som flød i vandet, og da det var nø.-monsunen, gik de tilsøs fra vestkysten og vare så heldige at blive optagne af et tysk skib, der skulde til Bremen. Med fagter forklarede de kaptainen, at de vare skibbrudne matroser, og han tog vel imod dem, gav dem klæder og tog dem med sig til Bremen. Her afleveredes de til den engelske konsul, som sendte dem til London, hvor de indkvarteredes i „Asiatic home“ og besøgte Krystalpaladset, dokkerne og andre seværdigheder. Men her var der folk som kunde tale deres sprog, og da deres forklaringer ikke vare tilfredsstillende, lod politiet dem fotografere, uden at de vidste, hvorfor dette skete. Efter et lystigt ophold blev de sendt hjem, og da de landede i Bombay, mødte en politimand dem med deres billeder i hånden, hvorpå deres navne og numre vare blevne skrevne, deres billeder vare nemlig også blevne sendte til Andamanerne, og der havde man kendt dem.

Hermed afslutter jeg min skildring af Andamanerne. Da det er den fyldigste meddelelse om denne øflok, som endnu er fremkommen for offentligheden, har det været mig en særlig glæde at kunne forelægge den for mine landsmænd, og jeg håber, at det er lykkedes mig at vække nogen interesse også her i landet for disse øer i det fjerne østen, med deres vilde indfødte og de mange indførte fanger, hvor jeg nu i 10 år har haft min virkekreds langt fra mit fædreland.